

stila sovjetska zaloga knjig izdati za leto 1931 6.800.000 koledarjev dveh vrst. Starega koledarja s sedmimi dnevi v tednu bodo tiskali dva in pol milijona izvodov, novih s petimi dnevi v tednu od zgoraj imenovane številke preostalo.

Lobanja Buddhe. Pred nedavnim časom so popravljali tempelj v okolici Pešvara v severni Indiji in zadeli ob tej priliki na nekaj za budistične Indijce najbolj znamenitega. Odkrili so pri prezidavanju svetišča grobnico, ki je dobro ohranjena. Njene stene so opremljene s podobami iz življenja ustanovitelja indijske vere takozvanega Buddhe. Na sredini grobnice je počivala na podstavku iz dragocenega kamna žara iz bronu z zelo starodavnim napisom. Po dolgem raziskovanju so razbrali duhovniki, da hrani žara na celem svetu najbolj dragocen pepel. Žaro so odprli. V njej so bile tri posode iz gorskega kristala, ki so hranile ostanke kosti. Poleg teh so ležali zlati listi, s pisanim obvestilom, da so ti koščeki kosti iz lobanje Buddhe. Zadevo z znamenito najdbo so raziskali evropski in indijski starinoslovci ter doznali, da so koščeni kosci res od človeške glave, vendar ni dokaza, da bi bili res od Buddhe. Indijsko svečeništvo je že nabralo milijone, s katerimi bodo postavili enega najbolj dragocenih Buddhovih templjev, ki bo hranil Indijcem najdragocenejše ostanke.

103 letni odlikovanec. Francoski državni predsednik je odlikoval s križem Častne legije za dolgo, vzorno življenje in ganljivo zvestobo domovini Alzačana Jožefa Zaleskega, poljskega delavca. Novi vitez je najstarejši med svojimi kolegi. Kot 10 leten pastirček si je pričel služiti kruh, potem je postal hlapec, zdaj je 103 leta star prevzitek in ni zapustil nikoli v teku dolgega življenja svoje rojstne vasi Mignuevillea. Vendar mu usoda ni bila preveč naklonjena, in med svetovno vojno se je trikrat le slučajno rešil smrti. Nekoč je udaril nemškega narednika, ki mu je odnesel svinjsko kračo. Vojna sodnija je Zaleskega obsodila na smrt in je bil pomiloščen le z ozirom na njegova leta. Tri mesece pozneje je zapustil stari postelji in se skrival med viharnim topovskim ognjem. Čim je odšel, je prebila granata streho in v trske zdrobila njegovo posteljo. Tretjič je podrl vihar skoro vso hišo in odnesel streho; starca so odkopali brez zavesti izpod ruševin, a je kmalu ozdravel. Ko je dovršil Zaleski 100 let, so ga vnuki prisilili, da je ostavil delo. A je še vedno čil, vstane ob šestih, je navadno hrano in popije po obedu in večerji kozarec domačega vina. V nedeljo si privoščiči še kozarec močnega žganja, ki ga meša med vino. Zaleski je popolnoma zdrav in mu nagaja samo sluh. Po imenu sodeč je nedvomno poljskega pokolenja, najbrž potomec kakšnega izseljenca.

Samo šala za prvi april. Lasje so se izježili nekemu uslužbencu mestne hiše v Berlinu, ko je 1. aprila opolnoči našel v poslopju skrito bombo za nekimi stranskimi vrati. Pozvana policija

je obkolila celo poslopje, dočim je drugi oddelek napravil skrbno preiskavo v poslopju, če ni v njem skritega še kaj več takega materiala. Poklicana požarna bramba je nato najskrbnejše preiskala najdeno bombo. Našla pa ni v njej nič drugega, kakor — blato. — Domnevajo, da so si komunisti privoščili to šalo.

Predsednik republike Argentine odklonil pogovor s predsednikom Hooverjem. Predsednik Hoover je v četrtek uradno otvoril radijsko telefonsko službo za Južno Ameriko. Ta dogodek pa je dal povod mučni senzaciji v Washingtonu, kajti predsednik argentinske republike Yrigoyen je odklonil pogovor s Hooverjem. Argentinski državni urad je sicer podal kot vzrok za to prehlajenje predsednika, vendar se temu pripisuje globlji pomen in se domneva, da so dala politična nasprotstva med obema deželama povod za to. Od leta 1928 nimajo namreč Zedinjene države nikakega svojega poslanika v Argentini. Nedavno je tudi ta dežela izrazila svoj protest proti sprejetemu carinskemu zakonu Zedinjenih držav. Pač pa je predsednik Hoover govoril s predsednikoma republike Čile in Urugvaj.

Tutankamno maščevanje. Nekateri angleški listi so ob priliki samomora lorda Westburyja, adoptivnega očeta enega izmed članov Carterjeve ekspedicije, ki je vršila izkopavanja v Tutankamnovi grobnici, zavzeli ostro stališče proti praznoverni domnevi, da se faraon Tutankamon strahovito maščuje nad vsemi, ki so bili neposredno ali posredno v zvezi z izkopavanjem njegovega groba. Vendar sta se ponovno pripetila dva čudna slučaja, ki napeljmeta praznovercem vodo na mlin. — Pogrebni avtomobil, ki je pripeljal truplo lorda Westburyja, je namreč na predmestni cesti povozil in usmrtil osemletnega dečka, a skoraj istočasno je umrl od kapi mož, ki je v Britskem muzeju urejal zbirko nosil in drugih predmetov iz Tutankamnovega groba. Spričo teh novih dogodkov so utihnili celo tisti, ki so najbolj zasmehovali praznovorne glave.

Diogenov sed. V času, ko je bila stanovanjska kriza v sovjetski Rusiji na višku in se je stiskalo marsikje po dvajset oseb v dveh majhnih sobicah, je neki boljševiški govornik skušal na javnem shodu potolažiti množico med drugim s tem, da se je domislil starogrškega modrijana Diogena, ki da je stanoval v navadnem sodu in se počutil navzlic temu srečnega. »Kaj?« se je začudil tedaj nekdo iz množice na ves glas, »cel sod je imel na razpolago zase samega?«

Usoda. Nekdo je hotel izvršiti samomor. Ker mu je bil revolver predrag, se je hotel zastrupiti s plinom. Nesreča je pa hotela, da so ga rešili. Čez dva dni mu je plinarna poslala račun, in ko ga je pogledal, ga je zadela kap in bilo je po njem.

Dva rešitelja.

Avstrijsko časopisje je pogrelo za letošnje velikonočne praznike spomine na svoječasnega rešitelja 7 življenj, ki je postal znan pred desetletji celemu svetu. Ta znamenita osebnost je še danes živeči (tedaj stotnik) oberst Staindl in njegov sluga Fischer. Prvega je odlikoval tedajni avstroogrski cesar in papež. Gre za res junaški čin, s katerim se je ukvarjal leta 1894 cel kulturni svet.

Nedaleč od Gradca proti severu je podeželski trg Semriach. Slab kilometer od trga teče Semriški potok, ki izgine po 72 meterskem padcu pod zemljo, se zopet prikaže na kratko in izliva v Muro. Tamkaj, kjer teče voda že bogznanj koliko tisočletij pod zemljo pod takozvani Lurloch, so se napravile razne podzemelske jame s stranskimi hodniki, kapniki in drugimi naravnimi posebnostmi. Leta 1894 dne 28. aprila sta sklenili dve graški društvi »raziskovalci jam« in »prijatelji Schockla«, da bosta raziskali po svojih članih Lurloch ali podzemelske votline pri Semriach. Istočasno je bila sklenjena stava, katero prejmejo člani onega društva, ki bodo zgoraj omenjenega dne prvi v jamah. Stavo je dobila organizacija jamskih raziskovalcev, ki so bili že na cilju, ko so prišli tovariši od drugega društva. Zamudniki se niso podali pod zemljo, ampak so tako za šalo in iz nagajivosti zadelali s par hodi vodni požiralnik, skozi katerega je izginjal potok v jame in kjer so se mudili člani jamskih raziskovalcev. Ako bi ne bilo vremenske nesreče, bi bilo zadelanje luknje le šala in nič drugega. Zamudniki so zatem odšli v krčmo v Semriach in se tamkaj gostili. Naenkrat je nastala nevihta, ki je povzročila utrganje oblaka. V dobri uri je narasel sicer ponižni Semriški potok, njegovi razjarjeni valovi so odnesli seboj preko padca v zemeljske jame pesek, zemljo, dračje, hlodovje itd. Tamkaj, kjer so rajajoči zamudniki zadelali požiralnik, hudournik ni mogel z običajno naglico naprej in je odložil na hlodju vso nesnago, katero je prinesel seboj in s tem zaprl izhod sedmerim članom društva raziskovalcev.

Prebivalci Semriacha in popivajoči hribolazci so bili po končani nevihti hitro na jasnem, kako grozna usoda je zadela jamarje radi prvotno nedolžne šale. Začeli so takoj z različnimi deli, a vse zaman! Poklicali so pomoč od vseh strani, ker usoda sedmero pod zemljo zaprtih oseb je brzela po brzojavu po celem svetu.

Iz Gradca se je pripeljalo na pomoč 40 mož pionirjev, 7. in 47. infanterijski polk in pionirji iz Ptuja. Do 3. maja je bilo ravnokar omenjeno moštvo z oficirji veščaki na mestu, a vsi njihovi rešilni poizkusi so bili čisto brezuspešni.

Takratni štajerski deželni glavar Kūbek je sam prosil pionirskega stotnika Staindla, če še poizkusi on rešitev, ker je strokovnjak za podzemelske jame. Oficir se je odpravil na kraj nesreče 6. maja s svojim slugom Fischerjem. Omenjena moža sta začela

Priporočajo se pri nakupu blaga manufakturna trgovina
M. E. S E P E C
Maribor, Grajski trg. šte. 2

čisto sama rešilno delo. Prebrodila sta najprej 72 metrov dolgo jamo in prišla do požiralnika, ki je bil 7 metrov dolg in radi zadelave z razno nesnago je spuščal vodo le 40 cm visoko (ali na debelo). Stotnik je bil uverjen, da je edina rešitev: odstraniti od zamudnikov nametano barikado, na katero se je nagromadila zemlja, pesek, dračje itd. Svojega slugo je navezal na vrvi in ta se je spustil v požiralnik. Prebrodil je po dveh urah gromade blata in toliko odpahnil barikado, da je mogla voda z večjo naglico naprej. Ko je voda nekoliko odtekla skozi požiralnik, je oznanil nesrečnim in na smrt izstradanim jetnikom, da je rešitev tukaj, ako so še pri življenju. Po smrtnonevarnem rešilnem delu je bil Fischer tako izrpan telesno, da se je zgrudil obnemogel. Sedaj so lahko poslali skozi od sluge ustvarjeno odprtino ponesrečenim, ki so bili vsi pri življenju in le nepopisno izstradani ter oslabei od prestanega strahu, živila.

Požiralnik je bil popolnoma očiščen še le 7. maja. Kar se ni posrečilo več stotinam nekaj dni, sta dosegla v par urah pogumna človeka: častnik in njegov sluga.

Hrabra rešitelja sta morala kmalu zatem okusiti resnico reka: nehvaležnost je plačilo tega sveta! Drugi višji oficirji so se jezili, da se jim ni posrečila rešitev, pa si so jo začeli lastiti po časopisju in imen obeh junakov niti omenjali niso. Še le deželnemu glavaru, ki je sam naprosil rešilca, se je posrečilo, da jima je preskrbel po doglem času priznanje in cesarsko ter papežovo odlikovanje.

*

Indijanski načini ribolova.

Nemški potopisec očividec je popisal tri še danes značilne načine ribolova, ki so običajni med indijanskimi plemeni, ki prebivajo po republikah Osrednje Amerike.

Po jezeru Ksochimilko je danes vse polno prav majhnih otočičev, ki so poraščeni z razno zelenjavo, cvetlicami ter izredno lepimi rastlinami. V dobi, ko so odkrili te pokrajine Osrednje Amerike Španci, so še bili otoki majhni leseni splavi, posuti z zemljo in z njih so dobivali Indijanci njim priljubljeno zelenjad. Do danes so se tla jezera dvignila, nekdanji splavi so prirastli na dno ter tvorijo mične otoke. Po zgoraj omenjenem jezeru, ki je plitvo, a polno rib, se poslužujejo ondotni Indijanci načina ribolova, ki ga je opazovali le tamkaj. Pred solničnim vzhodom se podajo ribiči v majhnih čolnih po dva in dva na jezero. Sprednji ribič drži lesen drog, katerega konec je opleten z žičnimi palčicami, da zgleda kakor že precej obrabljena brezova metla. Drugi v čolnu je veslač. Ko se približa čoln mestu, kjer je večja skupina rib, zažene spretni lovec kolec med ribe in ko ga izvleče, mu caplja med žicami še živa riba. Malokdaj se pripeti, da bi ribič ribo z opisanim ribiškim orodjem ranil ali celo prebodel. Z drogi in čolnimi otepi lovijo Indijanci zelo hitro

z občudovanja vredno spretnostjo. Ko pa posine solnce na jezero, nehajo z ribolovom, ker se skrijejo ribe v globoke tolmune.

Predno so prišli Evropejci v te kraje in seznanili Indijance z železom ter žico, so uporabljali za oborožitev ribolovnega kolca palčice iz kake elastične rastline.

— — —

V osrednje ameriški republik San Salvador je jezero »Laguna de Ilopango«, ob katerem živijo Indijanci, ki so veliki prijatelji ribolova, s katerim se ukvarjajo v napol svitu pred solničnim vzhodom. Ribiča vzameta seboj v čoln precejšen kup dračja. Eden vesla, drugi ima mrežo. Ko se približata na kraj jezera, ki je znan kot ribje zatočišče, vržeta v vodo dračje, ki se potopi nekako do polovice. Nato vesla zadnji previdno krog kupa dračja, drugi pa tolče po vodi in štera pod njo z drogom. — Vsled udarcev ter sunkov se skrijejo ribe med dračje. Ko je obveslan kup, vržeta mrežo, da pokrije dračje in se začne, ker je obtežena, pogrezati proti dnu. Spodnji del mreže se da potegniti s pomočjo motvoza skupaj, da je celi kup dračja omrežen. Ko se je enkrat to posrečilo, izvlečeta ribiča omreženo dračje v čoln. Med bilkami ter šibjem je vse polno rib in večkrat še prav velikih. Opisani način ribolova se obnese vsikdar, a ga mora spremljati indijanska že nekako prirojena spretnost.

— — —

V srednje ameriški republik San Salvador je še jezero »Laguna de Olmego«, katerega okolica je naseljena od Indijancev, ki so tudi značilni ribiči. Ti se ne poslužujejo pri ribolovu čolna, ampak za naše pojme prav nerodno zgrajenega splava, ki je dolg dva in pol ter širok en meter. Je le par napol obtesanih hlodov, ki so zvezani z dvema povprečnima. Na splavu stoji veslač in ribič z mrežo. Mreža je okrogla in ima v premeru dva metra. Ob koncih okrogle mreže so pritrjeni kamenčki ali svinčeni uteži. Na spodnji strani

mreže bingljajo navzdol v krogu tanki, močni motvozi, ki se zožujejo proti središču in jih veže laso (dolga ter močna špaga). Eden konec lase je omotan krog ribičeve leve spodnje roke. Predno požene ribič mrežo, vzame laso, ki je zvit v klopčič, v levo roko. Mrežo drži z obeh rokama in z zobmi ter se zasučje z vso naglico, predno vrže, krog samega sebe. Ko je padla na ta izredno spreten način pognana mreža nad vodno površino, se razprostre in obteži jo vlečejo proti dnu. Ko se bliža mreža dnu, natezuje ribič laso, dokler ni mreža zaprta zgoraj ter spodaj in ribe zajete. Velikokrat se prigodi, da obtiči ribiču mreža na dnu, kjer se je obesila ali zamotala. Z bliskovito naglico skoči Indijanec z glavo navpično v največjo globčino, da reši ondotnemu lovcu najdražjo ribolovno pripravo.

Očividec pripoveduje, da mrgoli jezero Olmego krokodilov, katerim pravijo »kajmas«. Večkrat je opazoval skakanje ribičev s splava z mrežo v jezero, a le enkrat se je pripetila nesreča. Indijanec se je pognal za zamotano mrežo s splava v jezero. Pri skoku je priletel z glavo na krokodila, ki je dremal nad vodo. Zver se je prestrašila, ujezila in ubogi indijanski ribič se je prikazal na površju sicer z mrežo, a brez leve noge, katero si je privoščil razljuteni krokodil.

— — —

Potopisec povdarja, da se je vežbal sam precej časa v omenjenih treh načinih indijanskega ribolova, a ni ujel niti žabe, kaj še le ribe. Tako znajo loviti le Indijanci, sinovi svobode, ki poznajo le prostost ter lov iz potrebe in zabave. Lovska spretnost je pri Indijancih podedovana skozi bogznaj koliko rodov.

Predno si nabavite maške in deške obleke oglejte si konfekcijsko in modno trgovino

ŽIGA WEISS
Celje-Gaberje 590 I

Belokožni Indijanci in Amaconke.

Do pred kratkem so bili celemu svetu uganka pragozdi ter sploh kraji ob izvoru južnoameriških rek Orinoko in Negro. Orinoko teče, ko se prikaže iz neizmernih gozdov, skozi državo Venezuelo in se izteka v Atlantski Ocean. Prvi, ki so prodrli v te neprodne kraje, so bili leta 1763 španski raziskovalci. Tamošnja indijanska plemena so jih popolnoma pregnala in iztrebila z zastrupljenimi puščicami. Za Španci so poskušali brezuspešno raziskovalno srečo Francozi, Nemci in Angleži. Celih 160 let se je posrečilo Indijancem, odvrčati radovedne belokožce od svojih rajsko lepih — svobodnih bivališč.

V kulturnem svetu neodprte pokrajine se je upal po tako dolgem času pred več nego 10 leti še le angleški učeniak dr. Hamilton Rice. Dvignil se je na novo pot v letalu. Prikazen — Indijance

nič žalega. Neovirano je lahko dokončal nadvse zanimiva raziskovanja. Te dni se je vrnil iz po njem odkritih pokrajin in dal tozadevne opise, fotografije, najdbe ter znamenitosti na razpolago zemljepisnemu zavodu v Londonu.

Anglež popisuje v potopisu, kako je prodiral po gozdovih, ki so za Evropejca nepopisno lepi. Videl je reke, kanale, vodopade, prepade, podzemeljske votline itd. Kraji so nudili učenjaku toliko zanimivega pri vsakem koraku, da se je mudil tamkaj pri neprestanem raziskovalnem delu 13 let.

Na potovanju je zadel na pleme belokožnih Indijancev. Kakor znano so vsa indijanska plemena rdečepoltna. Dr. Rice trdi, da je videl belopoltno Indijance pritlikave postave in neumne zunanosti. Imajo vsi gnile zobe in ni pri njih niti sledu kake kulture. Znajo govoriti, podirati drevesa, napraviti ogenj